

BUDAÖRS / WUDERSCH

VIRÁGZÓ KULTURÁLIS ÉLET

A korai polgárosodás jegyei a kulturális életben is megmutatkoztak. Már az első világháború előtt is több egyesület működött Budaörsön (lövészegylet, Lyra Dalkör, Önkéntes Tűzoltó Egyesület), amelyek aztán, kiegészülve más szervezetekkel, a két háború közt éltek virágkorukat.

Az egyesületek működése a teljes közösséget átfogta, férfiak és nők, fiatalabbak és idősebbek egyaránt megtalálhatták a számukra legmegfelelőbbet. Ezek egy részének nemcsak a szórakoztatásban, hanem a fiatalok nevelésében is fontos szerepe volt, és működésük szorosan kapcsolódhatott a római katolikus egyházhoz.

A lányok nevelésében nagy jelentőséggel bírtak az Irgalmas Nővérek, akik 1884-ben, Krammer György hívására érkeztek Budaörsre. Felügyeletük alá tartozott az óvoda és a leányiskola. A település első iskolája az 1730-as évek végén épült. 1884-ig fiúk és lányok közös osztályokban tanultak, ezt követően viszont a lányok a későbbi posta épületébe költöztek, ahol már a rendhez tartozó apácák nevelték őket. Irányításuk alatt működött a Mária-lányok Egyesülete. A Mária-lányok nyakukban kék szalagra fűzött érmét viseltek, nevelésük szigorú szabályok szerint zajlott.

Szintén kiemelkedő szerepet játszott Budaörs életében a Lyra Dalkör, amelynek tagjai nem csak énekléssel foglalkoztak. A Clementis László vezetésével 1912-ben megalakult egyesület az első világháború alatt szünetelt, de 1919-ben újjáalakult. A dalkör keretein belül színjátszó csoport működött, amely más településeken is fellépett. Aktív szereplői voltak a kőhegyi passiójátékoknak.

A virágzó egyesületi életet a második világháború törte meg, az utána bekövetkező politikai változások pedig nem tették lehetővé az újjáalakulást.

...

BLÜHENDES KULTURELLES LEBEN

Die Merkmale der frühen Verbürgerlichung zeigten sich auch im kulturellen Leben. Bereits vor dem Ersten Weltkrieg gab es mehrere Vereine in Budaörs (Schießverein, Lyra Gesangsverein, Freiwillige Feuerwehr), die dann, gemeinsam mit anderen Organisationen, zwischen den beiden Weltkriegen ihre Blütezeit erlebten.

Das Wirken der Vereine erfasste die gesamte Gemeinschaft, Männer und Frauen, Jung und Alt fanden gleichermaßen das Angemessenste für sich. Ein Teil hatte nicht nur bei der Unterhaltung, sondern auch in der Erziehung der Jugend eine bedeutende Rolle, und ihre Tätigkeit konnte sich fest an die römisch-katholische Kirche anknüpfen.

Sehr bemerkenswert bei der Erziehung der Mädchen war die Tätigkeit der Barmherzigen Schwestern, die 1884 von Georg Krammer nach Budaörs geholt wurden. Unter ihre Aufsicht gehörten der Kindergarten und die Mädchenschule. Die erste Schule der Ortschaft wurde Ende der 1730-er Jahre erbaut, und bis 1884 hat man Jungen und Mädchen in gemeinsamen Klassen unterrichtet. Dann aber zogen die Mädchen in das spätere Postgebäude um, wo sie schon von den Ordensschwestern erzogen wurden. Unter ihrer Leitung wirkte der Verein der Marien-Mädchen. Diese trugen eine Medaille auf blauem Band um ihren Hals, und ihre Ausbildung erfolgte nach strengen Regeln.

Ebenfalls eine hervorragende Rolle spielte im Leben von Budaörs der Lyra Gesangsverein, dessen Mitglieder sich nicht nur mit Singen beschäftigten. Die unter der Leitung von László Clementis 1912 gegründete Gesellschaft pausierte während des Ersten Weltkrieges, wurde aber 1919 neugegründet. Im Rahmen des Vereins gab es auch eine Schauspielgruppe, die auch in anderen Ortschaften auftritt. Sie wirkten aktiv bei den Budaörser Passionsspielen mit.

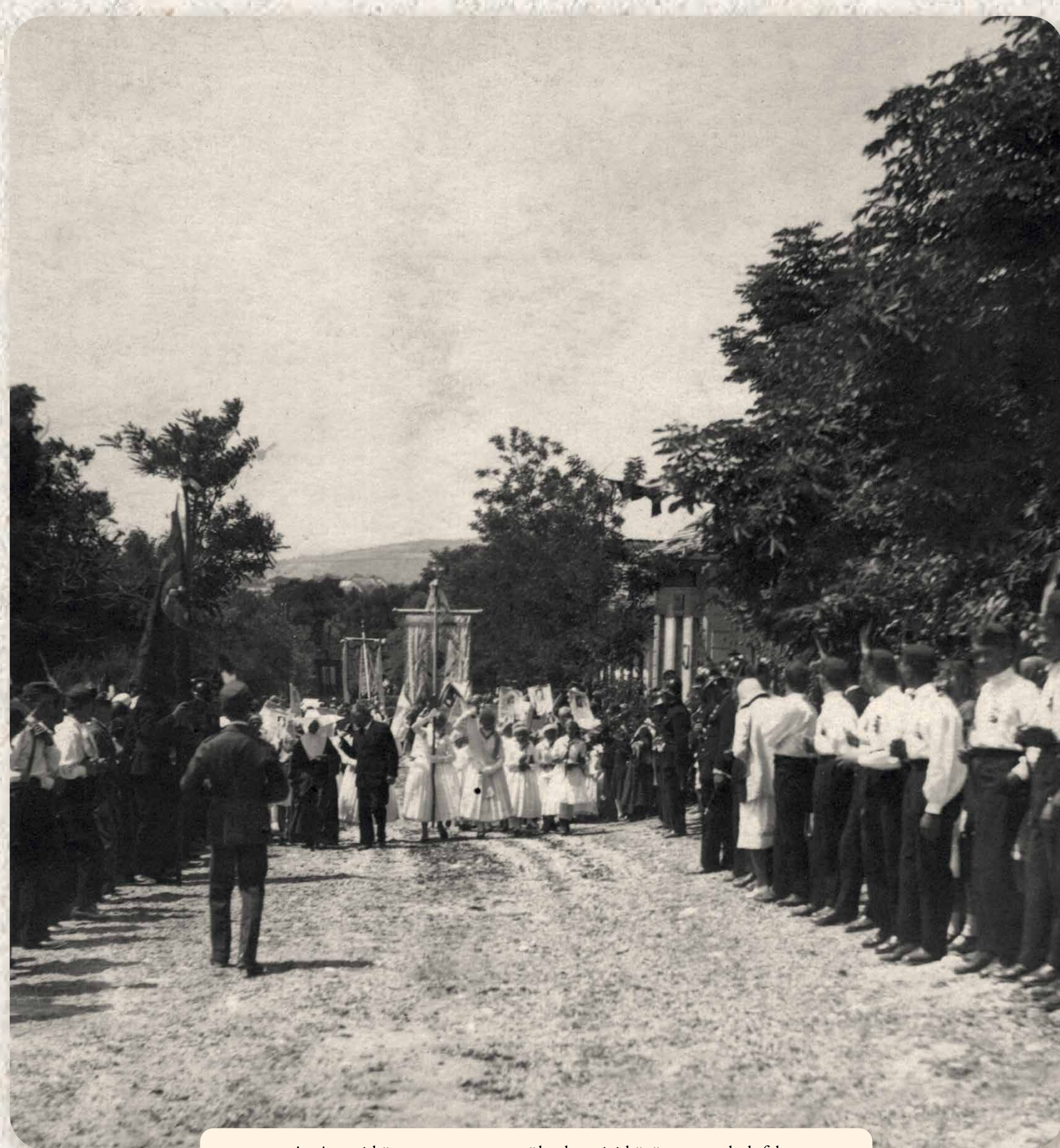
Das blühende Vereinsleben wurde durch den Zweiten Weltkrieg unterbrochen, und die nachfolgenden politischen Veränderungen machten die Neugründungen unmöglich.

Irgalmas Nővér a leányiskola tanulóival
Barmherzige Schwester mit Schülerinnen der Mädchenschule

A fiúiskola egyik osztálya tanítójukkal
Eine Schulklasse der Knabenschule mit ihrem Lehrer

Az úrnapi körmeneten az egyesületek tagjai közösen vonultak fel
An den Prozessionen zu Fronleichnam nahmen die Vereinsmitglieder gemeinsam teil

Budaörsön nagy hagyományai vannak a fúvószenének
In Budaörs hat die Blasmusik bedeutende Traditionen

A Lyra Dalkör tagjai 1930 körül
Mitglieder des Lyra Gesangsvereins um 1930

Hogy néztek ki az egyesületi egyenruhák?

Wie sahen die Uniformen der Vereine aus?